

Ter ere van de slachtoffers: op WOII-herdenkingstocht door De Hoven

Een minuut stilte bij het bord met foto's van de slachtoffers: Van links naar rechts: Wim Smeerdijk, Jannie Veenendaal, Zwier ter Mul, Willie Beuseker, Gerdien Klaasen. Op de achtergrond het blauwe toeristenbusje. Foto: Henk Derksen

Door Sander Grootendorst, Contact 18 april 2023

ZUTPHEN - In de wagons van het lichtblauwe Zutphense promotiebusje namen dit keer geen toeristen plaats. Het waren Hovenaren en andere genodigden die zich lieten vervoeren door de nauwe straten van de wijk ten westen van de IJssel. Langs plekken die herinneren aan de vijftientig in de Tweede Wereldoorlog omgekomen inwoners van De Hoven. “Het is één verschrikking geweest.”

12 april, woensdagmorgen. Eén voor één druppelen de deelnemers de voormalige stal van Museum Kip binnen. Het regent flink. “Je hebt met vooruitziende blik het vervoer geregeld, Gerrie.” De complimenten zijn voor Gerrie Meijboom, die, samen met de anderen van het herdenkingscomité, de tocht op touw heeft gezet. Onder wie ook voorzitter Zwier ter Mul. Hij benoemt Meijboom in zijn inleidend praatje tot “onze reisleidster”.

Als even later de twee wagonnetjes met reizigers gevuld zijn, zet Marco Barelds het voertuig in beweging. Behendig stuurt hij het door de veelal smalle straten in de wijk, langs geparkeerde auto's en tegenliggers. Bij de eerste halte, naast de oprit van de IJsselbrug, stappen de comitéleden Ter Mul, Wim Smeerdijk

en Willie Beuseker uit, alsmede de nabestaanden Jannie Veenendaal en Gerdien Klaasen. Ze leggen bloemen neer bij een bord met daarop de foto's van de slachtoffers en houden een minuut stilte. "We hopen dat hier binnenkort een echt monument komt te staan", zegt Ter Mul.

Er is alle reden voor een eigen 'Heufs' oorlogsmonument. Meijboom: "Op 8 april werd de stad Zutphen bevrijd van het oorlogsjuk, maar in De Hoven duurde de strijd nog voort tot 14 april. Op die laatste dag kwamen in een kelder aan de Weg naar Voorst op nummer 114 door de inslag van een fosfaatgranaat zeven mensen om het leven." Het is een van de adressen waar Barelds stopt en Meijboom vertelt.

Zonder uitzondering zijn het schrijnende verhalen. De rondrit levert als het ware extra beelden op bij die verhalen, die gebeurtenissen. Opeens wordt bijvoorbeeld inzichtelijk dat de Heufse meisjes die tijdens het Geallieerdenbombardement op Zutphen in oktober 1944 zijn overleden, heel dicht bij elkaar hebben gewoond, aan de Akkerstraat en directe omgeving.

Gids Meijboom wordt door anderen aangevuld. Gerrie Willemsen laat weten dat de 21 mensen die in de kelder van latere schoonfamilie schuilden door de Duitsers naar buiten werden gestuurd. Met paard en wagen vluchtten ze 's avonds naar Voorstonden. En ze had contact met Ben Nagtegaal, broer van Martha, het achtjarige meisje dat in een kelder achter het café aan de Weg naar Voorst door een granaatscherf werd getroffen en overleed. Broertje Ben raakte zwaargewond, hij moet sindsdien zijn rechterarm missen.

Het grote verhaal van de oorlog is bekend, maar je zou het liefst ook alle details willen onthouden, ter ere van de slachtoffers en iedereen die door het oorlogsgeweld heeft geleden. "Het is één verschrikking geweest", zegt Ineke Hissink-Kapper als ze aan de Kruisstraat is uitgestapt en in de microfoon vertelt over "laatste V1-bombardement in Nederland". De bom doodde op 28 maart 1945 twaalf Warnsvelders, onder wie haar oma. "De kinderen zijn naar familie in De Hoven gebracht, maar daar kregen ze net als de andere Hovenaren nog ruim twee weken de volle laag."

Terwijl de regen gestaag doortikt op het dak, laten de passagiers alle informatie tot zich doordringen. "Belangrijk om te blijven herdenken."

Uiteindelijk kon ook De Hoven zijn vrijheid gaan vieren. Jannes, de overgrootvader van Gerdien Klaasen, kreeg daarbij een ceremoniële rol toebedeeld. "Hij was als 84-jarige de oudste inwoner van De Hoven en mocht de bevrijdingsvlag hijsen", vertelt ze. "Ik weet niet op welke plek dat is gebeurd, wel dat zijn kleinzoon hem er op de transportfiets naartoe bracht. Die kleinzoon, dat was mijn vader."